

**Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет
імені В.І. Вернадського**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МАГІСТР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ І7 ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ
КАФЕДРИ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ, ВАЛЕОЛОГІЇ ТА
ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СПОРТІ**

Київ 2025

РОЗРОБНИКИ:

Коваленко В.В. – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті;

Голуб В.П. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті;

Горбунов О.А. – кандидат біологічних наук, цент, доцент кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті;

Бібікова В.М. – кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті

Рецензенти:

Шитіков Т.А., – кандидат медичних наук, доцент кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті;

Даниско О.В., – докторка педагогічних наук, доцент, професор кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті.

Програму практико-орієнтовного іспиту схвалено на засіданні кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій у спорті

Протокол від «25» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедра медичної
реабілітації, валеології та оздоровчих
технологій у спорті

Уляна ЛУЩИК

ПОГОДЖЕНО:

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної
ради навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 8 від 27.08.2025

Голова НМР

Сергій ГУБАРОВ

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблено відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія» другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі Закону України «Про вищу освіту», вимог внутрішніх нормативних документів Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, Стандарту вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація, спеціалізації 227.01 Фізична терапія для другого (магістерського) рівня вищої освіти в редакції Наказу Міністерства освіти і науки України № 1549 від 30.10.2024, «Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти ТНУ імені В.І. Вернадського»

Кваліфікаційна робота магістра галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення зі спеціальності І7 Терапія та реабілітація, спеціалізації І7.01 Фізична терапія є складовою атестації здобувачів вищої освіти.

Кваліфікаційна робота – самостійне наукове дослідження, яке передбачає розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної терапії.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.

Мета написання кваліфікаційної роботи – систематизація, закріплення, поглиблення теоретичних і практичних знань та застосування їх при вирішенні конкретних наукових та прикладних задач.

Особливістю кваліфікаційної роботи є те, що в ній має бути передбачено проведення наукових досліджень, продемонстрований певний рівень наукової кваліфікації здобувача вищої освіти, його вміння вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

1.1. Загальні положення

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» передбачена Стандартом вищої освіти здобувачів другого (магістерського) рівня та освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації І7.01 Фізична терапія, галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення.

Кваліфікаційна робота це самостійне завершене навчально-наукове дослідження здобувача, що виявляє вищий рівень якості професійної підготовленості автора у межах освітньо-професійної програми підготовки магістра за відповідною спеціальністю та спеціалізацією.

Кваліфікаційна робота демонструє:

- якість теоретичних і практичних знань згідно з освітньо-професійною програмою та концептуальними напрямками їхнього розвитку;
- рівень методологічної культури дослідницької діяльності;
- ерудицію автора, фундаментальну наукову базу;
- опанування методології наукової творчості;
- глибоке засвоєння, розуміння та відтворення наукової термінології;
- вироблення постійної потреби й прагнення здобувати знання самостійно;
- уміння комплексно аналізувати проблеми дослідження;
- здатність систематизувати і критично оцінювати джерела інформації (думки і підходи) з досліджуваної проблеми, формувати власну точку зору на проблему, що розглядається;
- спроможність здійснювати теоретико-методологічне узагальнення, творчо застосовувати сучасні методи та методики наукового пошуку;
- здатність нестандартно вирішувати наукові завдання, формулювати оригінальні теоретичні і практичні висновки (рекомендації), прогнозувати розвиток досліджуваних явищ.

1.2. Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути лаконічною, відповідати обраній спеціальності, фаховим компетентностям та програмним результатам навчання, передбачених освітньою програмою, формується відповідно до напрямку науково-дослідної тематики та потреб практичної сфери фізичної терапії.

Тематика кваліфікаційних робіт щорічно коригується та оновлюється на 50% кафедрою з урахуванням набутого досвіду, відповідних змін в

законодавстві, побажань фахівців, які беруть участь у рецензуванні робіт і рекомендацій екзаменаційних комісій.

Тема кваліфікаційної роботи обирається автором із схваленого кафедрою, переліку. Обравши тему, здобувач зобов'язаний написати заяву на ім'я завідувача кафедри з проханням закріпити за ним обрану тему та наукового керівника по обраній кафедрі.

В окремих випадках (за рішенням засідання кафедри) здобувачу надається право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною і відповідати практичному досвіду автора, конкретизувати проблему дослідження, відобразити його предмет. Вибір теми кваліфікаційної роботи обумовлюється суб'єктивними (практичний досвід автора, його наукова та професійна зацікавленість, здібності, власна компетентність) та об'єктивними (актуальність (ступінь важливості), новизна, перспективність) чинниками.

Мета кваліфікаційної роботи:

- систематизація та розширення теоретичних і практичних знань магістрантів з обраної спеціальності;
- розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою дослідження при вирішенні конкретних проблем і оцінювання їх стану;
- визначення рівня теоретичних знань і практичних навичок, уміння застосовувати їх для вирішення реальних задач з обраної спеціальності.

1.3. Керівництво кваліфікаційною роботою

Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються завідувачі, професори і доценти, найбільш досвідчені науково-педагогічні працівники, як виняток - старші викладачі кафедр, а також висококваліфіковані фахівці-практики та науковці відповідного профілю.

Науковий керівник зобов'язаний:

- надавати допомогу здобувачу у виборі теми, розробці змісту роботи, доборі літературних джерел, методології та методів дослідження;
- аналізувати зміст роботи, висновки і результати дослідження;
- визначати поетапні терміни виконання роботи;
- контролювати відповідність здійснених досліджень затвердженому змісту роботи;
- підготувати відгук на кваліфікаційну роботу.

За одним керівником закріплюється не більше 5 магістрантів.

Схвалені кафедрою і закріплені за здобувачами теми кваліфікаційних робіт і кандидатури наукових керівників узагальнюються методистом ННГІ та подаються до навчально-наукового центру організації освітнього та виховного процесу до 15 травня для підготовки наказу про їх закріплення.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота повинна мати основні структурні елементи у наступній послідовності:

- 1) титульна сторінка (яка не містить номеру!);
- 2) титульна сторінка (з підписами)
- 3) зміст (3 сторінка);
- 4) анотація (в тому числі англійською мовою (4 сторінка);
- 5) перелік умовних скорочень;
- 6) вступ;
- 7) огляд літератури;
- 8) завдання, методи та організація дослідження;
- 9) результати дослідження;
- 10) висновки;
- 11) практичні рекомендації (за наявності);
- 12) список використаних джерел;
- 13) додатки (за необхідності).

Титульний аркуш (Додаток 1).

Анотація зазначається прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної роботи, основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7. Анотація повинна бути написана українською та англійською, розміщуватися на окремому аркуші разом з ключовими словами та передувати змісту (зміст та оформлення мають бути ідентичними) (Додаток 2).

Зміст, який містить назву та номери початкових сторінок усіх структурних частин роботи (додаток 3).

Перелік умовних скорочень складається якщо в текст вводяться власні скорочення, необхідно дотримуватися правила, за яким перше згадування такої аббревіатури зазначається у круглих дужках після повної назви, далі по тексту - без розшифрування. При використанні певного символу необхідно, щоб одна й та сама величина за текстом була позначена однаково.

У випадку частого використання (понад три рази) в кваліфікаційній роботі умовних скорочень, після змісту подається перелік використаних умовних скорочень із роз'ясненням кожного з них.

Вступ, який розкриває сутність і стан розробки наукової проблеми, її практичну значущість, підстави й вихідні дані для розробки теми, теоретичний аналіз проблеми та попереднього досвіду її вивченості, містить методологічне обґрунтування проблеми. Обсяг текстової структури вступу становить до 7 сторінок. Відповідно до завдань і логіки дослідження подається коротко загальна структура роботи (не варто давати характеристику кожного розділу).

У вступі обґрунтовується необхідність проведення дослідження в такому порядку.

Актуальність теми. Розкривається шляхом аналізу та порівняння з відомими дослідженнями обраної проблеми, визначенням значимості для

розвитку певного правового інституту, галузі знань, значення для відповідної галузі науки чи практики.

Мета дослідження пов'язана з предметом, а також результатом і шляхом його досягнення. Мета кваліфікаційної роботи повинна відповідати її проблемі. Для формулювання мети бажано використовувати слова: «встановити», «вивчити», «виявити», «розробити», «довести», «експериментально обґрунтувати» тощо.

Завдання розкривають зміст предмета дослідження і можуть включати такі складові:

1) вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їхнього вивчення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

2) усебічне (за необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, причин, особливостей передового досвіду (дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження);

3) обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;

4) експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми за певних витрат часу і зусиль;

5) розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних органів, підрозділів, установ чи організацій.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення (наприклад, терапевтичні вправи у процесі фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату).

Предмет дослідження – провідна сторона об'єкта, яка безпосередньо підлягає вивченню (наприклад, методика Маккензі для діагностики та терапії механічних болів у хребті (діагностика та терапія механічними силами).

Отже, під об'єктом розуміють процес (технологію, засіб, спосіб, комплекс терапевтичних вправ та ін.), що досліджується, а, під предметом – те, що в об'єкті має провідну наукову (методичну) значущість або спрямованість.

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмету дослідження.

Практичне значення повинно містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність реабілітаційних медичних установ.

Основна частина рубрикується, як правило, за трьома розділами, кожен із яких поділяється на 2-4 підрозділи (обсягом від 5 до 10 сторінок). Кількість розділів відповідає логіко-тематичному групуванню завдань за смисловими блоками.

У 1 розділі необхідно надати аналіз проблемної ситуації, яку було напрацьовано у процесі вивчення комплексу зібраних інформаційних джерел і науково-методичної літератури. В огляді літератури висвітлюються методологічні, теоретичні та методичні основи сформульованої наукової проблеми, критично аналізуються інформаційні джерела, пропонуються загальні (оригінальні, авторські) положення роботи. На огляд літератури припадає, близько, 25-30% від загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Рекомендовано огляд літератури проводити наступним чином: 1) вибір і складання списку спеціальної літератури, використовуючи бібліографічні покажчики, сайти електронних бібліотек, репозиторії та ін; 2) аналіз текстової частини з диференціацією проблеми на окремі складові, результатів досліджень національного та міжнародного рівнів з урахуванням рівня джерельної бази (фахове видання України; періодичне (науково-теоретичне) видання інших держав; видання, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних; видання, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus або Web of Science) і показників посилань на дослідження в інших наукових виданнях; 3) оформлення текстової частини літературного огляду.

Опрацьовані літературні джерела, на які є посилання в огляді літератури, повинні бути відображені у переліку посилань і пронумеровані в тексті.

У текстовій частині кваліфікаційної роботи оформлюють посилання, яке містить номер публікації за списком літератури у квадратних дужках. Наприклад: [12], [15], [1-5], [5, 12, 15]. У разі необхідності, може додаватися номер сторінки: [11, с. 73].

У другому розділі формуються завдання які визначають що потрібно вивчити для реалізації теми кваліфікаційної роботи, на якому контингенті заплановано проведення експериментальних досліджень, які інструментальні методики плановано застосувати. При формулюванні завдань рекомендується використовувати дієслова: «описати», «розглянути», «висвітлити», «визначити», «проаналізувати», «прослідкувати», «охарактеризувати», «розкрити», «дослідити», «вивчити», «експериментально довести»

Приклад: на основі аналізу та систематизації літературних джерел, автор дійшов висновку, що для профілактики травматичних ушкоджень опорно-рухового апарату у юних гандболістів в тренувальному процесі рекомендовано використовувати засоби стретчингу.

У зв'язку з цим завданнями дослідження можуть бути такі:

1. Визначити можливість використання вправ стретчингу в тренувальних заняттях гандболістів різної спрямованості.

2. Розробити методику (алгоритм, технологію) диференційованого використання вправ стретчингу у відповідності до спрямованості тренувальних занять юних гандболістів.

3. Експериментально перевірити ефективність використання вправ стретчингу в тренувальних заняттях різної спрямованості у гандболі.

Після формулювання завдань обираються *методи дослідження*, які є адекватними для їх вирішення.

Приклад: В процесі проведення досліджень використано такі методи:

1. Аналіз, узагальнення та систематизація літературних джерел.
2. Клінічні (педагогічні) спостереження.
3. Анамнез, бесіда, опитування, анкетування, тощо.
4. Інструментальні методи дослідження.
5. Аналіз уроків, занять, реабілітаційних програм, тощо.
6. Педагогічний експеримент.
7. Методи математичної статистики тощо.

Далі надається характеристика контингенту досліджуваних, описуються всі об'єкти дослідження (кількість, вік, стать, медична група, стан фізичного розвитку, стан здоров'я тощо) і організація дослідження (школа, час та умови дослідження, особливості основних груп).

Особи, які беруть безпосередню участь у проведенні експериментальних досліджень повинні надати інформовану згоду на участь у дослідженнях, які є відповідними до рекомендацій Всесвітньої асоціації медичних редакторів і стандартів COPE та принципів етики наукових публікацій.

Переважає більшість експериментальних досліджень з фізичної терапії мають клінічну та/або педагогічну спрямованість і аналітико-порівняльний характер. Порівнюють показники основної (експериментальної) та порівняльної (контрольної) груп.

Порівняльна (контрольна) – група, ідентична основній (експериментальній) групі, але в якій для зіставлення зберігаються звичайні (стандартизовані) умови використання засобів і методів фізичної терапії.

Основна (експериментальна) – група, в якій застосовуються елементи фізичної терапії, кондиційного тренування, авторських методик (технологій) відновного лікування або їх модифікацій.

Результати контрольної групи порівнюють з результатами експериментальної групи. При клінічній спрямованості досліджень аналізуються показники відповідно основної та контрольної груп. У зв'язку з цим визначаються особливі вимоги до відбору осіб, які беруть участь в наукових дослідженнях: досліджувані особи контрольної та основної (експериментальної) груп повинні мати максимально ідентичні показники (характеристики). Важливим при відборі досліджуваних є визначення їх кількості. У різних за спрямованістю дослідженнях кількість досліджуваних є різною.

Приклад: У дослідженні брали участь дівчата і хлопчики 10-14 років (4-7 класів) загальноосвітньої школи № XX м. Києва у кількості 40 осіб, по 20 осіб у кожній статево-віковій групі.

Всі учні, за даними лікарського огляду, належать до основної медичної групи і мають близькі показники рівнів фізичного розвитку та фізичної підготовленості.

Дослідження проведені протягом серпень-вересень 20XX року. Функціональні проби (тести) проводились при медичних оглядах для допуску для занять фізичною культурою та диференціацією на основну, підготовчу та спеціальну медичну групу. Перед кожним тестом учням давалась попередня інструкція про зміст і умови виконання завдання та декілька тренувальних спроб. Після цього кожний учень виконував три контрольні спроби на максимальний результат з перервою на відпочинок для повноцінного відновлення. Зараховувався кращий результат.

У третьому розділі викладаються результати власних досліджень, що аналізуються у порівнянні з висновками інших авторів з цього питання, доводиться спроможність чи помилковість знайдених закономірностей, зв'язків, пояснень, уточнень. Результати дослідження рекомендують викладати у формі тексту критично-аналітичної спрямованості. Обсяг розділу включає приблизно 20-30 сторінок машинописного тексту. Текст необхідно супроводжувати таблицями, рисунками, схемами, графіками (діаграмами) або виділяти їх у вигляді окремого додатку.

Приклад. «У ході дослідження, що передбачало вивчення типів постави спортсменів, визначили, що питома вага випадків нефіксованих порушень опорно-рухового апарату (ОРА) в сагітальній площині серед юних спортсменів склала – 40,0% (12 осіб), із них: кругла спина – 23,33% (n=7) (футбол), плоска спина – 16,67% (n=5) (гандбол), серед юних спортсменок сягала рівня 78,95% (30 осіб), із них: плоска спина – 23,68% (n=9) (волейбол), кругла спина – 55,27% (n=21) (баскетбол); у фронтальній площині в середовищі юних спортсменів – 60,00% (n=18), а серед юних спортсменок – 21,05% (n=8). Водночас, у розрізі аналізу показників біогеометричного профілю постави загального контингенту юних спортсменів, вік яких 12-14 років, не було простежено статистично значущих ($p > 0,05$) відмінностей між показниками спортсменів і спортсменок із порушеннями вищезгаданого профілю постави в сагітальній і фронтальній площинах. Наприклад, середньогрупова оцінка стану біогеометричного профілю постави спортсменок віком 12-14 років у сагітальній площині становила ($\bar{x} \pm S$) $11,25 \pm 1,17$ бала, у фронтальній площині – $9,25 \pm 0,89$ бала, а сумарна оцінка складала $20,5 \pm 1,69$ бала. На відміну від юних спортсменок із порушеннями біогеометричного профілю постави, юні спортсмени з аналогічними порушеннями постави одержали нижчу оцінку у сагітальній (на 0,58 бала, тобто на 5,16%) і фронтальній (на 0,08 бала, що складає 0,86%) площинах. Це закономірно визначає отримання такими спортсменами нижчої на 0,66 бала, тобто на 3,22%, узагальненої оцінки стану біогеометричного профілю постави. Загалом отримані результати свідчать про те, що обом досліджуваним групам притаманний середній рівень стану показників біогеометричного профілю постави. Утім, занепокоєння викликає те, що спортсмени у віковому діапазоні 12-14 років із порушеннями постави в сагітальній площині, незалежно від статі, відзначаються низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави. У ході дослідження постало очевидним, що 57,35% охоплених експериментом спортсменів із порушеннями постави у віковому діапазоні 12-14 років мають

середній, а решта – низький рівень біогеометричного профілю постави. Попри це, 8,82% учасників експерименту із діагностованим середнім рівнем стану біогеометричного профілю постави належать до так званої «зони ризику» виникнення фіксованих порушень постави (М.В. Дудко, 2016; В. Кашуба, Р. Бирик, Н. Носова, 2012; С.П. Савлюк, 2018; І.П. Випасняк, 2019). Під час аналізу результатів розгорнутого в дослідженні експериментального пошуку на основі обраної шкали рівня стану біогеометричного профілю постави серед юних спортсменів із порушеннями у фронтальній площині зафіксовано 94,44% із середнім рівнем і 5,56% із низьким; серед юних спортсменів із порушеннями в сагітальній площині зареєстровано 33,33% із середнім і 66,67% із низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави. Парадоксальним виявилось те, що в обстежуваному контингенті юних спортсменок із порушеннями рівня стану біогеометричного профілю постави відхилення у фронтальній площині мали не такі несприятливі наслідки, як порушення в сагітальній площині, а саме: із загальної вибірки досліджуваних із порушеннями у фронтальній площині 100% (n=8) осіб продемонстрували середній рівень стану біогеометричного профілю постави, тоді як із обстежуваного контингенту із порушеннями в сагітальній площині лише 33,33% (n=10) осіб показали середній, а більша частина – 66,67% (n=20) – низький рівень стану біогеометричного профілю постави. Останнє слугує підставою для констатації наступного: максимальну частку юних спортсменів із низьким рівнем біогеометричного профілю постави зафіксовано серед обстежених із порушеннями в сагітальній площині.

Для того, щоб зробити аналіз експериментального матеріалу, треба провести його *математичну обробку, наприклад розрахунок середнього арифметичного*.

Недопустимо:

- щоб збігалися назви одного розділу і теми кваліфікаційної роботи (тоді інші розділи будуть просто зайвими);

- назви підрозділів збігалися з назвами розділів;

- назва не повинна складатися виключно з назви нормативно-правового акта, органу або організації;

не бажано використання абревіатур у найменуваннях розділів та підрозділів.

Особливу увагу варто звернути на забезпечення якості змістовності викладу матеріалу: логічність і послідовність, повноту і репрезентативність, широту використання нормативних і наукових джерел, загальну грамотність, відповідність стандартам і прийнятним правилам.

Обов'язковою умовою об'єктивності викладення матеріалу є посилання на автора: ким висловлена та чи інша думка, кому конкретно належить те чи інше положення.

Завершальна частина кваліфікаційної роботи містить підсумки дослідження щодо вирішення порушеної проблеми. Висновки формулюються обґрунтовано, конкретно, логічно, не обтяжуючи додатковою інформацією, у стверджувальній формі (*одержано, проаналізовано, вирішено*). Один висновок

не повинен суперечити іншому, а підкріплювати його. Якщо висновки не пов'язані між собою, текст втрачає свою єдність.

Висновки визначають найбільш важливі наукові та практичні (науково-практичні) результати дослідження, що відповідають поставленим завданням.

У висновках треба зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті дослідження, а й недоліки та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їхнього усунення. Основна вимога - не повторювати зміст вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених у розділах. Загальними вимогами до висновку є: чіткість і логічність викладу, аргументованість основних положень, точність формулювань, конкретність викладу результатів роботи.

Приклад. Тема дослідження: «Фізична реабілітація юних спортсменів з нефіксованими порушеннями опорно-рухового апарату».

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати і систематизувати сучасні науково-методичні знання та практичний досвід щодо використання засобів і методів фізичної реабілітації спортсменів із нефіксованими порушеннями опорно-рухового апарату.

2. Вивчити особливості морфо-функціонального стану спортсменів 12-14 років із нефіксованими порушеннями опорно-рухового апарату.

3. Науково обґрунтувати основні положення та розробити технологію корекції нефіксованих порушень опорно-рухового апарату юних спортсменів із застосуванням засобів фізичної реабілітації з урахуванням стану біогеометричного профілю постави та особливостей їх функціонального стану здоров'я.

4. Визначити ефективність впливу запропонованої технології на стан біогеометричного профілю постави спортсменів на етапі попередньої базової підготовки.

Висновки

1. Проблеми нефіксованих порушень опорно-рухового апарату спортсменів є актуальними і розкривають результати наукових досліджень, які присвячені визначенню поширеності порушення постави у фронтальній і сагітальній площинах та особливостей порушень опорно-рухового апарату юних спортсменів – представників різних видів спорту. Попри вищезначену актуальність і нагальність щодо її вирішення, проблема корекції нефіксованих порушень опорно-рухового апарату юних спортсменів з урахуванням стану постави залишається недостатньо дослідженою у теоретичному і практичному аспектах.

2. На основі одержаних у ході експерименту даних визначено частку нефіксованих порушень опорно-рухового апарату юних спортсменів у структурі загальної патології – 60 %, а також простежено тенденцію до перерозподілу у віковому діапазоні 7-17 років структури нефіксованих порушень опорно-рухового апарату юних спортсменів у бік зростання. Виявлено найвищу частоту виникнення нефіксованих порушень опорно-рухового апарату серед спортсменів вікової групи 12-14 років з урахуванням

особливості ігрових видів спорту. У юних спортсменок (волейбол, баскетбол) віком 12-14 років, визначено середньогрупову оцінку стану біогеометричного профілю постави в сагітальній площині на рівні $11,25 \pm 1,17$ бала, у фронтальній площині – $9,25 \pm 0,89$ бала, сумарну – $20,5 \pm 1,69$ бала. Юні спортсмени (футбол, гандбол) з аналогічними порушеннями постави одержали нижчу оцінку в сагітальній (на 0,58 бала, тобто на 5,16 %) і фронтальній (на 0,08 бала, що складає 20 0,86 %) площинах. Це закономірно визначає отримання такими спортсменами нижчої на 0,66 бала, тобто на 3,22 %, сумарної оцінки стану біогеометричного профілю постави.

3. Установлено статистично значущі ($p < 0,05$) прямі кореляційні зв'язки між оцінкою рівня стану біогеометричного профілю постави спортсменів 12-14 років із порушеннями постави та показниками їх фізичної підготовленості: у юних спортсменок (волейбол, баскетбол) між станом біогеометричного профілю постави і статичною рівновагою тіла за результатом виконання тест з заплющеними ($r = 0,61$) та розплющеними ($r = 0,44$) очима, статичною витривалістю м'язів передньої ($r = 0,70$) й задньої ($r = 0,73$) частин тулуба й нижніх кінцівок; у юних спортсменів (футбол, гандбол) статистично значущі ($p < 0,05$) кореляційні зв'язки простежувались між станом біогеометричного профілю постави й статичною витривалістю м'язів передньої ($r = 0,42$) й задньої ($r = 0,37$) частин тулуба й нижніх кінцівок, а також статичною рівновагою тіла за результатом виконання тест з заплющеними ($r = 0,38$) й розплющеними очима ($r = 0,42$).

4. Після перевірки ефективності розробленої технології корекції порушень постави спортсменів 12-14 років, з використанням засобів фізичної реабілітації, (липень 2016 – грудень 2017 рр.) констатовано позитивну динаміку стану їх постави: порівняно з початком експерименту в контингенті обстежених спортсменів із нормальною поставою після експерименту виявилось 36,67 % юних спортсменів (футбол, гандбол) і 31,58 % юних спортсменок (волейбол, баскетбол).

5. Вивчення ефективності засобів і методів авторської технології щодо впливу на показники фізичної підготовленості спортсменів 12-14 років із порушеннями постави дозволило простежити таку позитивну динаміку: юні спортсмени із низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави репрезентували приріст медіанних значень показників статичної рівноваги тіла під час виконання тестів із заплющеними та розплющеними очима в обсязі 13,64 та 3,33 %, із середнім рівнем – від'ємне зростання показників статичної рівноваги тіла в обсязі 7,69 і 1,11 % відповідно, зумовлені переходом спортсменів із групи з низьким рівнем стану біогеометричного профілю постави до групи із середнім рівнем.

Пропозиції та рекомендації щодо практичного використання висновків у вирішенні конкретного завдання в певних умовах повинні бути перспективними, враховувати не тільки існуючі умови, а й зміни, що повинні статися найближчим часом.

Список використаних джерел. Список подається відповідно до вимог Державного стандарту в такій послідовності: законодавчі та нормативно-правові акти; за абеткою навчальна та наукова література як вітчизняна, так і іноземна (мовою оригіналу), інтернет-ресурси.

Допускається список за частотою згадування в роботі.

Список використаних джерел свідчить про обсяг здійсненої автором роботи, рівень вивчення стану досліджуваної проблеми і навичок роботи з науковою літературою. Більшість джерел мають бути новітніми. Використання іноземних джерел є особливо важливим під час написання кваліфікаційної роботи (підвищує рейтинг роботи) (додаток 5);

Додатки (за необхідності) - різний за змістом допоміжний матеріал, який має додаткове, довідкове значення. До додатків належать: статистичні дані, бланки тестів і опитувальників, результати аналізу юридичних справ, проекти нормативно-правових актів, програми тренінгів та навчальних занять, опис конкретних методик, математичні результати досліджень, опис алгоритмів і програм вирішення завдань, ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Додатки оформлюють як продовження письмової роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини у порядку розміщення посилань у тексті роботи. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожен такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера української абетки, що позначає додаток (наприклад, Додаток А), за винятком літер Г, Є, Ж, І, Ї, И, Й, О, Ч.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні вимоги до оформлення

Оформлення роботи є важливим елементом її виконання, а також фактором, який враховується при її оцінюванні під час рецензування та захисту. Кваліфікаційна робота пишеться:

- мовою навчання;
- друкується машинописним способом на одній сторінці аркушу білого паперу формату А4 (210x297 мм), з використанням шрифту Times New Roman розміром 14 пунктів (1,8 мм) з полуторним міжрядковим інтервалом, до 30 рядків на аркуші;
- *обсяги* кваліфікаційних робіт (без «СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» і «ДОДАТКІВ»);
- кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»: 70-90 друкованих сторінок
- *заголовки* структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛИ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру до тексту; крапка в кінці заголовка не

ставиться, якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою; заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, у кінці заголовку ставиться крапка; відстань між заголовками (крім заголовків пунктів) та текстом має становити три інтервали;

- *нумерація* сторінок ведеться арабськими цифрами у верхньому правому куту (першою сторінкою є титульний аркуш, на ньому номер не ставиться, але рахується); у нумерації розділу номер ставиться римськими цифрами після слова «РОЗДІЛ», при нумеруванні підрозділів крапка ставиться; ілюстрації позначаються скороченим словом «Рис.» та номером, що повинен складатися з номеру розділу та порядкового номеру у даному розділі ілюстрації (наприклад, Рис. 1.2); позначення розташовується в центрі до тексту під ілюстрацією; позначення таблиці здійснюється також двома цифрами, але слово «Таблиця» пишеться повністю, з великої літери та ставиться над таблицею справа.

- *поля*: ліве - 30 мм, верхнє, нижнє - 20 мм; праве - 10 мм;

- *посилання* оформлюються у квадратних дужках по тексту, де зазначається номер джерела у «СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» та сторінка, або кілька сторінок (перша і друга цифри розділюються комою);

- *ініціали*, як правило, ставляться перед прізвищем автора, який згадується в тексті.

3.2. Переліки

Одним із лексичних засобів наукової мови є переліки: *по-перше, по-друге, по-третьє; спершу, потім, далі, нарешті; на першому етапі, на другому етапі* та ін. Якщо елементами переліку є незакінчені фрази, то вони починаються з маленьких літер, позначаються арабськими цифрами, маленькими літерами або маркерами і відокремлюються один від одного крапкою з комою. Коли перелік складається із закінчених фраз, то вони обов'язково пишуться з абзацними відступами, починаються з великих літер і відокремлюються одна від одної крапкою. Текст елементів переліку підпорядковується одній увідній фразі, яку не рекомендується переривати на прийменнику або сполучнику (*на, із, що, як* тощо).

3.3. Скорочення

Скорочення слів треба здійснювати відповідно до чинного стандарту «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила». Найуживаніші способи скорочення:

а) залишається лише перша (початкова) літера слова (м. - місто, с. - сторінка, т. - том, к.к.д. - коефіцієнт корисної дії);

б) залишається частина слова, закінчення і суфікс відкидається (рисунок - *рис.*, дивись - *див.*, область - *обл.*);

в) при позначенні цифрами років і століть (*р.* - рік, *рр.* - роки, *ст.* - століття).

Після переліку використовують умовні позначення: *та ін.* - та інше, *і т.д.* - і так далі, *і т.п.* - і тому подібне. У середині речення слова «та інші, і таке інше» не скорочуються, не рекомендується скорочувати слова «так званий,

наприклад, формула, рівняння». У наукових текстах широко вживаються літерні аббревіатури (ЄС, МВС), символи та фізичні одиниці, прийняті в міжнародній системі одиниць СІ.

3.4. Подання цифрової інформації

Необхідно дотримуватися загальноприйнятих правил.

1. Числові значення величин з одиницями вимірювання записуються арабськими цифрами, а без одиниць вимірювання від 1 до 9 - словами. Коли наводиться діапазон значень, виражених в однакових одиницях вимірювання, то одиниця вимірювання вказується після останнього числового значення, наприклад: від 5 до 15 років. У великих числах нулі треба замінювати скороченнями: *тис.*, *млн*, *млрд* (пишуться без крапки).

2. Прості та складні порядкові числівники пишуться словами (*другий, двадцять п'ятий, триста шостий*). Числівники, що входять до складних слів, пишуться цифрами (*10-відсоткова* вибірка). Порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають відмінкові закінчення (*90-і роки*). При переліку порядкових числівників відмінкове закінчення ставиться один раз (*товари I та 2-го татунку*).

Без відмінкових закінчень записуються порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, якого стосуються (*у розділі 2, на рис. 5.1*). Без відмінкових закінчень записуються порядкові числівники римськими цифрами для позначення століть, кварталів року, томів видань (*XXI століття, II квартал*).

3.5. Формули

Формула вводиться в речення як його повноправний член, тому в кінці формули і в тексті перед нею розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Формули розміщують окремими рядками посередині аркуша. Формули, на які є посилання далі по тексті, нумеруються.

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами і записують у круглих дужках праворуч. Посилання на формули беруть у круглі дужки, наприклад: у формулі (6.1).

Експлікація формули (пояснення символів) розміщується безпосередньо під формулою, від якої відокремлюється комою. Кожен символ подається з нового рядка у тій послідовності, в якій вони введені у формулу. Перший рядок розшифрування починається зі слова «де» без двокрапки. Між символом і розшифруванням ставиться тире, після розшифрування перед наступним символом - крапка з комою. Переносити формулу на наступний рядок можна лише на знаках операцій, повторюючи їх у наступному рядку.

3.6. Таблиці

Систематизований цифровий матеріал подається у формі статистичних таблиць, які спрощують порівняння та аналіз даних. Підпорядковуючись принципу компактного та раціонального викладення матеріалу, необхідно дотримуватись певних правил технічного оформлення таблиць, зокрема:

- назва таблиці, заголовки рядків і граф мають бути чіткими, лаконічними, без скорочень; у назві таблиці треба уникати слів «значення,

величина, розрахунок»; обов'язковим є зазначення об'єкта, його часової і географічної ознак;

- заголовки підрозділів починаються з великої літери (їх вказують в однині (рік, країна, елемент), одиниці вимірювання – з використанням загальноприйнятих скорочень, іноді для них відводиться окрема графа); якщо одиниця вимірювання спільна для всіх наведених у таблиці даних, її вказують над таблицею;

- якщо рядки чи графи таблиці виходять за формат сторінки, її частину можна перенести на наступну сторінку (тоді в першій частині таблиці нижню горизонтальну лінію, яка її обмежує, не проводять; над наступною частиною пишуть «Продовження таблиці...»); заголовки граф (рядків) замінюють відповідними номерами граф (рядків);

- інформація, що міститься у рядках (графах) таблиці, узагальнюється підсумковим рядком «Разом» або «Загалом за сукупністю» (коли підсумковий рядок розміщується першим, то деталізація його подається за допомогою словосполучення «зокрема» або «з них»; при цьому можна подавати перелік не всіх, а лише визначальних складових);

- числа, по можливості, необхідно округляти у межах одного і того самого рядка чи графи обов'язково з однаковим ступенем точності;

- відсутність даних у таблиці позначається відповідно до причин:

- а) якщо клітинка таблиці, передусім підсумкова, не може бути заповнена, ставиться знак «х»;

- б) коли відомості про явище відсутні, ставиться три крапки «...» або «від.»;

- в) відсутність самого явища позначається тире (« - »);

- г) дуже малі числа записуються (0,0) або (0,00).

- якщо потрібна додаткова інформація, певні уточнення цифрових даних, до таблиці додається примітка.

Узагальнення за даними таблиці пишуть у такий спосіб: *за даними таблиці; за результатами аналізу даних таблиці...* тощо. Іноді таблиця є безпосереднім продовженням викладеного матеріалу і граматично пов'язана з увідною фразою тексту. Тоді використовують спрощені таблиці-висновки без заголовка. Узагальнені числові дані, які наводяться в таблицях, діаграмах, графіках, схемах, треба зазначити точно та аргументовано, з посиланням на відповідні джерела чи власні обчислення.

3.7. Графіки

Досить поширеною формою ілюстрування наукових результатів є графічні зображення. Їх використовують як для наочного відображення результатів дослідження, так і аналізу досліджуваних явищ, узагальнення даних і виявлення закономірностей. За допомогою графіків аналізується структура, взаємозв'язки і динаміка явищ, здійснюється їхній порівняльний аналіз, розміщення. Відповідно до мети дослідження і наявного статистичного матеріалу:

- обирається тип графічного образу (діаграма, картограма, графіки, картодіаграми тощо);

- визначається система координат;
- задаються масштабні орієнтири (масштаб і масштабні шкали).

3.8. Схеми

Схема – це зображення якогось явища чи процесу в загальних рисах. Використовується для наочної репрезентації, що демонструє складові певної системи та зв'язки між ними.

Наведені у науковому документі таблиці, графіки, схеми нумеруються окремо за кожним видом ілюстрацій так само, як і формули, - арабськими цифрами наскрізно або у межах розділу. На всі ілюстрації в тексті мають бути посилання. Їх пишуть скорочено і без позначення «№». Посилаючись на ілюстрації, переказувати їхній зміст не потрібно. Словесний коментар необхідний лише тоді, коли виникла потреба на найбільш значимі частини ілюстрації, які будуть використані для теоретичних викладок або обґрунтування висновків.

3.8. Цитування

Існує три способи цитувань.

Парафраз – переказ, виклад певного тексту власними словами

Внутрішньотекстова цитата – буквально відтворені фрагменти тексту розміром у 1-3 рядки у суцільному викладі для підтвердження власного погляду або полеміки з цитованим автором; для ідентифікації поглядів при зіставленні різних точок зору.

Загальні техніко-орфографічні правила оформлення внутрішньотекстових цитат:

- текст цитати береться в лапки і наводиться за першоджерелом;
- якщо цитата повністю відтворює текст, її починають з великої літери в усіх випадках, крім одного, коли цитата є частиною речення автора.

Блокова цитата – цитата, що складається більше, ніж з 3-х рядків тексту. Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати через подвійний міжрядковий інтервал, не береться в лапки.

Кожна цитата повинна мати посилання на джерело, бібліографічний опис якого подається відповідно до вимог діючого стандарту. Застосування парафразів, коли думки іншого автора видаються за особисті, розглядається як грубе порушення літературної та наукової етики, кваліфікується як плагіат. У посиланні вказується номер джерела і номер сторінки, на якій надрукована цитата, беруться у квадратні дужки [5, С. 122]. Коли першоджерело недоступне, можна скористатися цитатою, наведеною в іншому виданні, зробивши бібліографічне посилання словами «*Цит. за...*».

Окрім прямого цитування, часто застосовують переказ тексту першоджерела своїми словами. При непрямому цитуванні треба бути максимально точним при викладенні думки автора. Форми словесних запозичень різні, проте академічний мовний етикет виробив низку сталих речових штампів:

Питання про ... докладно викладено в роботі... [посилання].

Визначається за методикою, розробленою ... [посилання].

Як стверджує ..., чий рекомендації наводяться далі... [посилання].

Цифрові дані взяті з ... [посилання].

4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Попереднє обговорення кваліфікаційної роботи

Основна вимога при виконанні кваліфікаційної роботи – вміння здобувача вищої освіти пов'язати набуті теоретичні знання з практичною діяльністю у сфері фізичної терапії.

За всі відомості, викладені в кваліфікаційній роботі, порядок використання фактичного матеріалу та іншої інформації під час її написання, обґрунтованість висновків та положень, які в ній захищаються, несе відповідальність безпосередньо здобувач – автор кваліфікаційної роботи!

При порушенні цих вимог кваліфікаційна робота здобувача не допускається до захисту, незалежно від рівня отриманих творчих результатів.

Кваліфікаційна робота не пізніше ніж за місяць до захисту з письмовим висновком перевірки тексту кваліфікаційної роботи з використанням Антиплагіатної інтернет-системи на наявність запозичень із текстів, присутніх в базах університету, базах інших вищих навчальних закладів та в Інтернеті надається науковому керівникові, який після перевірки роботи підписує титульний аркуш і разом із своїм письмовим відгуком (додаток 5) та з рекомендацією допуску кваліфікаційної роботи до захисту передає її на кафедру. Процедурі перевірки підлягають всі кваліфікаційні роботи. Порядок проведення перевірки тексту кваліфікаційної роботи з використанням Антиплагіатної інтернет-системи на наявність запозичень із текстів, присутніх в базах університету, базах інших вищих навчальних закладів та в Інтернеті визначається окремим Положенням.

Демонстраційний матеріал для захисту кваліфікаційної роботи може подаватися за допомогою світлопроекторів та комп'ютерних засобів. Зміст ілюстративного матеріалу має достатньо повно відобразити основні положення, які виносяться на захист.

Попередній розгляд кваліфікаційних робіт проводиться на кафедрі прилюдно і має на меті перевірку готовності здобувача вищої освіти до захисту роботи в екзаменаційній комісії за наступними критеріями:

- вільне володіння матеріалом роботи,
- здатність відповідати на питання стосовно сутності та результатів роботи,
- наявність демонстраційного матеріалу для захисту роботи.

Здобувач вищої освіти не допускається до попереднього розгляду кваліфікаційної роботи у випадку порушення вимог до змісту, оформлення та порядку підготовки роботи до захисту та у випадку не проходження експертизи на академічний плагіат.

Після успішного проходження попереднього розгляду відповідно оформлена кваліфікаційна робота, разом із супровідними документами подається на кафедру.

Порядок захисту встановлюється екзаменаційною комісією, склад якої

затверджується у встановленому порядку. захист кваліфікаційних робіт здійснюється прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії, до складу комісії можуть бути залучені кваліфіковані фахівці відповідної галузі. Секретар комісії протоколює процедуру захисту. Науковий керівник повинен бути присутнім на захисті.

4.2. Основні документи, що надаються екзаменаційній комісії

Секретарю екзаменаційної комісії за два тижні до захисту кваліфікаційної роботи надаються наступні документи:

- виконана за всіма вимогами, підписана і переплетена кваліфікаційна робота – 2 екз.;
- відгук наукового керівника – 1 екз.;
- рецензія на кваліфікаційну роботу, підписана фахівцем відповідної спеціальності – 1 екз.

4.3. Рецензування та підготовка відгуку

Відгук наукового керівника - це письмовий виклад думки особи, яка здійснює безпосереднє керівництво підготовкою та написанням кваліфікаційної роботи, щодо актуальності, повноти, завершеності, наукової новизни та практичної цінності роботи, а також особистого внеску здобувача в розробленість порушених у роботі проблем.

Відгук наукового керівника відображає наступні моменти:

- актуальність теми та ступінь практичного значення результатів;
- ступінь самостійності у виконанні роботи;
- оригінальність вирішення проблеми;
- повноту та якість розробки теми;
- логічність, послідовність, аргументованість, грамотність викладення матеріалу;
- відповідність роботи встановленим вимогам.

Рецензія - довільний аналіз та критична оцінка кваліфікаційної роботи. На кожен кваліфікаційну роботу надається одна рецензія. Вона має містити заголовок роботи, коротке перерахування основних питань, позитивні і негативні враження, оцінку актуальності, практичної значимості.

Рецензування кваліфікаційної роботи здійснюється до її обговорення на кафедрі.

Рецензія на кваліфікаційну роботу повинна відображати такі самі аспекти як і відгук наукового керівника.

Негативна рецензія не є підставою для недопущення кваліфікаційної роботи до захисту, але враховується при її оцінюванні.

4.3. Підготовка до виступу на засіданні екзаменаційної комісії

Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи починається з розробки виступу за результатами дослідження у формі усної доповіді, яка покликана розкрити сутність, теоретичне й практичне значення одержаних експериментальних або емпіричних результатів.

У структурному відношенні доповідь можна поділити на три логічно взаємопов'язані частини, які сукупно характеризують зміст проведеного дослідження, його актуальність, новизну результатів, наукову і практичну цінність виконаної роботи.

Перша частина ґрунтується на структурних компонентах, які викладені у вступі: меті, завданнях, об'єкті та предметі дослідження, науковій новизні та практичній значущості отриманих результатів, тощо. Після вступної частини подається друга частина, яка у послідовності, що встановлена внутрішньою логікою проведеного дослідження, характеризує кожен частину роботи. При цьому, особливу увагу слід звернути на підсумкові результати. Відзначаються також критичні співставлення та оцінки. Закінчується доповідь підсумковими даними, які ґрунтуються на висновках кваліфікаційної роботи. Доречно перерахувати загальні висновки з тексту (не повторюючи більш часткові узагальнення, зроблені при характеристиці розділів основної частини) і узагальнити основні рекомендації (методичного або практичного спрямування).

До тексту доповіді можуть бути додані додаткові матеріали (схеми, таблиці, графіки, діаграми, відеоматеріали, тощо), які необхідні для доказів висунутих положень, зроблених висновків і запропонованих рекомендацій.

Коли текст доповіді на публічний захист кваліфікаційної роботи складений, доречно підготувати письмові відповіді, зауваження й побажання, які наявні у відгуку та рецензії, а потім скласти письмові відповіді на всі питання і зауваження, які містяться у рецензії. Письмова підготовка відповідей необхідна для того, щоб під час захисту зайві хвилювання не завадили правильно та спокійно відповідати на дискусійні питання та зауваження.

Відповіді мають бути короткими, чіткими і добре аргументованими. Якщо можливі посилання на тексти робіт, то їх слід робити. Це надає відповідям найбільшої переконливості й одночасно дозволяє підкреслити достовірність наведеного аргументу.

4.4. Захист кваліфікаційної роботи

Захист відбувається на засіданні екзаменаційної комісії публічно.

Він носить характер наукової дискусії і проходить в обстановці високої вимогливості, принциповості та дотримання критеріїв наукової етики, при цьому докладному аналізу мусять піддаватися достовірність і обґрунтованість усіх висновків і рекомендацій наукового, методичного та практичного характеру, які містяться у кваліфікаційних роботах.

Засідання екзаменаційної комісії починається з того, що голова оголошує про початок процедури публічного захисту кваліфікаційної роботи, вказуючи її назву, прізвище, ім'я та по-батькові автора, наукового керівника та рецензента.

Далі слово для повідомлення надається автору кваліфікаційної роботи. При цьому, доповідь будується на основі викладу раніше підготовленого конспекту доповіді, яка має продемонструвати високий теоретичний рівень

підготовки, ерудицію і здатність доступно викласти основні наукові результати проведеного дослідження.

Зазвичай, доповідь починається зі звернення: «Шановний пане голово! Шановні члени екзаменаційної комісії! Шановні присутні! ...» Дуже важливо, аби мова автора роботи була науковою, ясною, граматично точною, впевненою та виваженою, що робить її зрозумілою та переконливою, гарно аргументованою за змістом. Промова має бути виразною, що залежить від темпу, гучності та інтонації.

Тривалість захисту кваліфікаційної роботи не повинна перевищувати 10-15 хвилин.

Після виступу надається слово науковому керівникові, у разі відсутності голова екзаменаційної комісії або відповідальний секретар екзаменаційної комісії зачитує відгук. Після цього починається наукова дискусія, в якій можуть брати участь всі присутні на захисті. Члени екзаменаційної комісії і особи, запрошені на захист, в усній формі можуть ставити питання із проблем роботи, методів дослідження, уточнюючи результати і процедуру виконання експериментальної частини роботи, тощо.

Після закінчення дискусії за бажанням автора кваліфікаційної роботи йому може надаватися заключне слово, після якого можна вважати, що основна частина процедури захисту завершена.

На закритому засіданні екзаменаційної комісії підбиваються підсумки захисту і приймається рішення про оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Рішення приймається простою більшістю голосів членів екзаменаційної комісії, що беруть участь у засіданні. При рівному числі голосів вирішальною є думка голови екзаменаційної комісії.

4.5. Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт

При оцінці кваліфікаційної роботи враховується:

- якість роботи, правильність і глибина викладання наукового матеріалу, відповідність змісту тематиці дослідження;
- чіткість і конкретність постановки завдань і вибору сучасних методів дослідження;
- методичний рівень, літературне опрацювання (кількість праць), грамотність і культура оформлення роботи;
- якість доповіді: уміння коротко, чітко обґрунтовувати актуальність теми, здібність швидко та зрозуміло відповідати на поставлені запитання;
- ступінь самостійності при виконанні роботи;
- глибина знань, правильність виконання і наявність очного матеріалу.

Кваліфікаційні роботи оцінюються за 100-бальною шкалою (шкалою ЄКТС) і національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). При визначенні оцінки екзаменаційна комісія враховує якість виконання та оформлення кваліфікаційної роботи та процедуру її безпосереднього захисту здобувачем вищої освіти.

Відмінно (90-100 балів). Кваліфікаційна робота є практично

бездоганною: виконана з дотриманням основних вимог, носить творчий характер, містить аргументовані висновки, елементи новизни, має практичне значення; одержані результати достовірні; робота оформлена відповідно до вимог і чинних стандартів; відгук і рецензія позитивні; ілюстративний матеріал підібраний грамотно й доцільно, правильно оформлений, відображає зміст проведених досліджень; доповідь логічна, стисла, вільне володіння понятійно-категоріальним апаратом; відповіді на питання членів екзаменаційної комісії коректні, правильні, повні та обґрунтовані.

Добре (75-89 балів). Тема роботи розкрита повністю, але відзначаються окремі недоліки непринципового характеру: деякі питання не деталізовані; в теоретичній частині поверхово проаналізовані літературні джерела; в основній частині роботи наявні елементи описовості; елементи новизни чітко не представлені; не всі надані пропозиції можуть бути рекомендовані до впровадження; мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуку; робота оформлена згідно з вимогами, а наявні недоліки мають несистематичний характер; доповідь логічна; відповіді на питання членів екзаменаційної комісії в цілому правильні, але не достатньо повні та обґрунтовані.

Задовільно (60-74). Тема кваліфікаційної роботи, в основному, розкрита, але відзначаються недоліки змістового характеру: нечітко окреслена мета наукового дослідження; наукова полеміка недостатня; використання інформаційних матеріалів (таблиць, графіків, схем) не завжди вмотивоване; у дослідницькому (аналітичному) розділі переважають елементи описовості; рекомендації обґрунтовані непереконливо; мають місце окремі суттєві зауваження в рецензії та відгуку; доповідь прочитана за текстом; не всі відповіді на питання членів екзаменаційної комісії правильні або повні; наявні зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

Незадовільно (менше 59 балів). Тема кваліфікаційної роботи розкрита поверхово; мета кваліфікаційної роботи та завдання сформульовані нечітко; розділи слабо пов'язані між собою; відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел; аналіз носить поверховий характер або практично відсутній; у роботі переважає описовість і реферативність, немає системності та глибини розкриття наукової проблеми; рекомендації не обґрунтовані, з аналізу не випливають; оформлення роботи не відповідає вимогам; рецензія та відгук керівника містять принципові зауваження; доповідь прочитана за текстом; презентація не підготовлена; відповіді на питання членів екзаменаційної комісії неточні або неповні.

Показниками якості кваліфікаційної роботи при визначенні оцінки є:

- актуальність і перспективність обраної теми;
- чіткість формулювання мети і завдань дослідження;
- чітка структура й логіка викладу змісту роботи;
- якість і глибина теоретичного, методологічного та практичного аналізу порушеної наукової проблеми;
- наявність критичного огляду літературних джерел і наукової дискусії;
- актуальність і обґрунтованість запропонованих заходів;

- дотримання вимог до оформлення роботи;
- наявність та інформаційна змістовність ілюстративних матеріалів для захисту роботи;
- адекватність моделей і методів, застосовуваних для вирішення поставлених у роботі завдань;
- повнота представлення в доповіді основних результатів дослідження;
- правильність та повнота відповідей на питання членів екзаменаційної комісії;
- відсутність принципових зауважень у зовнішній рецензії та відгуку керівника.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо вона:

- виконана з порушенням строків, які встановлені графіком освітнього процесу та конкретизованих у календарному плані, що є складовою завдання на кваліфікаційну роботу;
- написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом ректора університету;
- виконана не самостійно, з порушенням принципів академічної доброчесності;
- не відповідає вимогам щодо структури;
- не розкриває обрану тему наукового дослідження;
- не відповідає вимогам до оформлення, не переплетена;
- відсутня рецензія або відгук керівника.

Голова екзаменаційної комісії оголошує всім присутнім оцінку, повідомляючи, що кожному, хто захистився, присуджується відповідний кваліфікаційний рівень магістра.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вимоги до написання та оформлення випускних кваліфікаційних робіт / уклад. В. П. Миколайко, О. П. Манзій, С. В. Совгіра, О. В. Браславська, І. В. Красноштан. – Умань : Візаві, 2020. 50 с.
2. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. [На заміну ДСТУ 3008-95; чинний від 2017-07-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с. (Інформація та документація).
3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
4. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. (Інформація та документація).
5. Єщенко В.І., Белозьорова О.В., Огороднійчук І.В., Серeda І.К., Рушак Л.В. Про порядок написання і оформлення магістерської роботи слухачами Української військово-медичної академії : [методичні рекомендації] / за загальною редакцією В.Л. Савицького, А.В. Швеця. К. : УВМА, 2019. 63 с.
6. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
7. Магістерська робота. Основні вимоги щодо виконання та захисту : [навчально-методичний посібник для студентів педагогічного факультету спеціальності 053 «Психологія» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»] / [Ю.О. Михальчук]. Рівне, 2019. 63 с.
8. Положення про організацію дипломного проектування / уклад: М.П. Драч, А.О. Драчук, Ю.Ю. Варивода. Львів, 2013. 28 с.
9. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 25.07.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
10. Разом створюємо культуру чесності публікацій. URL: www.publicationethics.org

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра медичної реабілітації, валеології
та оздоровчих технологій в спорті

На правах рукопису

Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої
спеціальності І7 Терапія та реабілітація
спеціалізація І7.01 Фізична терапія
галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

ТЕМА РОБОТИ

Здобувач освіти _____

Освітня програма
(спеціальність,
спеціалізація) _____

Науковий керівник _____

(П.І.Б., науковий ступінь та вчене звання)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Київ 2025

АНОТАЦІЯ

Недбайло А. Ю. Особливості взаємовідносин з матір'ю як умова розвитку агресивності у підлітковому віці.

У роботі аналізується проблема взаємовідносин з матір'ю у підлітковому віці, виявляється взаємозв'язок між стилем стосунків з матір'ю та агресивністю підлітка. Під час написання роботи було визначено загальні теоретико-методологічні підстави для дослідження агресивної поведінки підлітків, підібрано комплекс методик, адекватних меті дослідження, продіагностовано та проаналізовано вплив сімейної ситуації на розвиток виникнення агресії у підлітків та визначено шляхи профілактики агресивної поведінки підлітків.

Ключові слова: гіперпротекція, потурання, фізична агресія, непрямая агресія, вербальна агресія, агресивна поведінка.

S U M M A R Y

Nedbaylo A.Y. Features of the relationship with the mother as a condition for the development of aggression in adolescence.

In this paper analyzing problem of the relationship with the mother of a teenager, is the relationship between style relationship with his mother and adolescent aggressiveness. During writing works were certain general grounds for research of aggressive conduct of teenagers, neat complex of methods, adequate a research purpose, about it is diagnosed and analysed emerged domestic situation on development of origin of aggression in teenagers and certainly ways of prophylaxis of aggressive conduct of teenagers.

Keywords: giperprotektsiya, conniving, physical aggression, indirect aggression, verbal aggression, violent behavior.

ЗМІСТ (приклад)

Вступ.....	5
Розділ 1. Поняття моделі документа й завдання її аналізу	4
1.1. Аналіз текстової інформації	4
1.2. Завдання аналізу інформаційних моделей документів	10
1.3. Природна мова як об'єкт формалізації	19
Розділ 2. Моделі подання знань.....	22
2.1. Огляд моделей подання знань.....	22
2.2. Вибір способу представлення моделі.....	32
2.3. Семантичні мережі як засоби подання знань	34
2.4. Побудова моделі навчальної дисципліни.....	38
Розділ 3. Аналіз моделі навчальної дисципліни	40
3.1. Правила генерації тестів на основі моделі	40
3.2. Удосконалення моделі.....	54
3.3. Використання моделей дисциплін при модульному навчанні.....	59
3.4. Методика автоматизованого створення навчальних посібників	64
Висновки	70
Список використаних джерел	72
Додатки	

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнєцов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.

Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.

	2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Историко-правовая спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні Показчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисосед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовец Н. І. Українські персональні бібліографічні показчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с екологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
<p>Частина видання:</p> <p>матеріалів конференцій (тези, доповіді)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Кононенко Н. Методологія толерантності в системі суспільних відносин. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : матеріали VII міжнарод. антитерорист. форуму (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Київ, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
<p>Частина видання:</p> <p>довідкового видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
<p>Частина видання:</p> <p>продовжуваного видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.

Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivdannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібпосилань, правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах.

ДСТУ 8302:2015 містить інформацію про:

- види бібліографічних посилань та правила їхнього складання;
- особливості складання комплексного бібліографічного посилання;
- особливості складання бібліографічного посилання на електронний ресурс;

В І Д Г У К
на кваліфікаційну роботу здобувача ступеня вищої освіти навчально-
наукового інституту
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
(прізвище, ім'я по-батькові)

на тему: _____

подану на здобуття ступеня вищої освіти

Науковий керівник: _____
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б.)

Зміст відгуку на кваліфікаційну роботу:

- ступінь відповідності змісту роботи назві теми та спеціалізації;
- актуальність і самостійність дослідження;
- обізнаність у сучасних дослідженнях з даної проблематики, критичність аналізу публікацій, представлених в літературі та інших інформаційних джерелах;
- ступінь повноти й деталізації розкриття основних аспектів теми;
- наявність емпіричного матеріалу, зокрема зібраного самим автором роботи;
- перспективність запропонованих рекомендацій і висновків;
- дотримання чинних вимог (наявність передбачених кваліфікаційною роботою елементів, обсяг, оформлення);
- недоліки роботи;
- пропозиції щодо оцінки.

20..року

(підпис наукового керівника)

РЕЦЕНЗІЯ

**на кваліфікаційну роботу здобувача ступеня вищої освіти навчально-наукового інституту
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського**
(прізвище, ім'я та по-батькові)

на тему: _____

подану на здобуття ступеня вищої освіти _____

Рецензент: _____

(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б.)

Текст рецензії на кваліфікаційну роботу

20..року

(підпис рецензента)